

Kambodžské zdravotnictví v kostce

Zdravotní profil obyvatelstva se v hlavních ukazatelích od 90. let významně zlepšil, což nejlépe dokazuje růst průměrného věku dožití. Zatímco v roce 1993 byla průměrná očekávaná délka života necelých 57 let, nyní se již šance na dožití pohybuje téměř na hranici 70 let. Mezi hlavní úspěchy pak Ministerstvo zdravotnictví (MZ) řadí pokles kojenecké a dětské úmrtnosti, potlačení šíření viru HIV, zásadní redukci míry chudoby a kvalitativní zlepšení léčby přenosných nemocí, jako je malárie nebo tuberkulóza. Mezi hlavní trendy, které zmiňuje strategie ministerstva na rok 2016-2020, patří výhledové stárnutí populace a epidemiologická transformace.

Hlavní zátěží jsou nyní nepřenosná onemocnění, která jsou nejčastějším důvodem úmrtnosti (52 % v roce 2013 oproti 32 % v roce 2000). Společně se zvyšujícím se trendem urbanizace se Kambodža postupně začíná zdravotním profilem přibližovat vyspělým zemím. Priority zaměřené na mateřskou a dětskou péči a důraz na podchycení léčby přenosných chorob bude v následujících letech nutné doplnit většími investicemi do technologicky a kapitálově náročnější léčby. Kambodžané ji zatím vyhledávali spíše v zahraničí. Mezi hlavní zdravotní rizika ohrožující místní populaci patří: infekce dolních cest dýchacích, onemocnění centrální nervové soustavy, ischemická choroba srdeční, předčasné porody a zranění na silnicích z důvodu špatné dopravní infrastruktury.

Garantem a poskytovatelem zdravotnické infrastruktury a péče je stát pod dohledem MZ, nejvýznamnějším zajišťovatelem ambulantní péče je ale soukromý sektor. Růst podílu privátních poskytovatelů na nabídce zdravotní péče je obzvláště patrný v posledních několika letech a je odpovědí na zaostávající materiální a technický stav veřejného zdravotnictví, které se navíc potýká s nízkou důvěrou obyvatelstva. Počet soukromých zdravotnických zařízení je v zemi odhadován na cca 5.500. V roce 2015 MZ ve své gesci evidovalo 102 nemocnic, z toho 9 národních, 25 municipálních a provinčních a 68 okresních. Odhaduje se, že přibližně 2/3 personálu veřejných zařízení zároveň pracují pro soukromé poskytovatele.

Postupně roste podíl veřejného sektoru na financování zdravotnictví, který se mezi roky 2007 a 2015 zvýšil téměř dvojnásobně. Peníze zahraničních donorů však nadále představují přibližně polovinu vládních výdajů. Podle statistik WHO se celkové výdaje na zdravotnictví v Kambodži pohybují na úrovni 7 % HDP a v tomto ohledu Kambodža nezaostává za dalšími zeměmi regionu. Přibližně 60 % z této částky ale pochází z peněz pacientů a samotný příspěvek státu se pohybuje jen okolo 20 %. Participace donorů čítá také necelých 20 % a zdravotní pojištění se podílí méně než 1 %. Účast pacientů na financování péče je jedna z nejvyšších z okolních zemí a vládní výdaje pak jedny z nejnižších. Přibližně 56 % prostředků státu v roce 2013 zamířilo na léčiva, 18 % na mzdy, 19 % na investice do vybavení a 4 % na údržbu. Jako celek je zdravotnický sektor z pohledu státu značně podfinancovaný (1,4 % HDP) a je postaven na modelu, kde soukromý sektor prostřednictvím pacientů a poskytovatelů zajišťuje největší financování systému.

Podle některých údajů by se příspěvek pacientů na financování systému měl v následujících 20 letech až zčtyřnásobit. To je dáno zejména rostoucí životní úrovní, která se dále projevuje v rozšiřující se nabídce institucí nabízejících produkty zdravotního pojištění. Celkové využití zdravotního pojištění v rámci populace je zatím malé, ale jen v letech 2015-2016 trh se zdravotním pojištěním vzrostl meziročně o 30 %.

Soukromí poskytovatelé většinou nabízejí nižší rozsah služeb a nejčastěji se zaměřují na léčbu, přestože roste zájem o prevenci a také kosmetické kliniky. Také díky velké oblibě Kambodže z pohledu trvale usídlených cizinců a turistů již v zemi působí několik nemocnic nabízejících komplexní portfolio medicínských služeb (velmi dobré pověsti se například těší Royal Phnom Penh Hospital a Royal Angkor Hospital v Siem Reap, za kterými stojí thajský investor).

I tak je navzdory převaze privátního sektoru nabídka lůžek, služeb a dostupnost pokročilejších technologií v celém systému nízká. V přepočtu na 1.000 obyvatel disponuje Kambodža 0,71 nemocničními lůžky, což je míra srovnatelná se sousedním Laosem, ale výrazně zaostávající za Thajskem (2,1) nebo Vietnamem (3,1).¹ S pokročilejšími technologiemi, jako jsou systémy magnetické rezonance (MRI) nebo výpočetní tomografie (CT), se lze setkat většinou jen u soukromých zařízení, ve venkovských oblastech pak tyto technologie nejsou téměř vůbec dostupné. Lékaři a kvalifikovaný personál jsou většinou zastoupeni jen v centrálních a provinčních zařízeních, na nejnižších úrovních obvykle jen v charitativních nemocnicích.

Běžná je zdravotní turistika. Zatímco kambodžští pacienti hledají vyspělejší péči nejčastěji v Thajsku, Singapuru a Vietnamu (image atraktivní destinace pro léčbu si zde kromě toho snaží budovat Indie a Korea), Kambodža samotná láká zahraniční pacienty na cenově dostupné a kvalitní dentální služby. V Phnompenhu nyní působí dvě desítky privátních dentálních klinik, které plně splňují mezinárodní standardy a zaměstnávají západní personál.

Autor: Štěpán Vojnár, ekonomický diplomat, Velvyslanectví ČR v Phnompenhu

¹ Podle dat WHO z roku 2015.